

Részletes ismertető a Történelem 5. tankönyvről

(FI-504010501/1; FI-504010502/1)

A tankönyv jellemzői

A tankönyv az ötödik évfolyam történelem tananyagát foglalja magában. A tematika összeállítása a Nemzeti Alaptanterv és a kapcsolódó kerettantervek tartalmi előírásai alapján készült. Követi ezek tematikus felépítését, időrendi szerkezetét. Figyelembe veszi a többi szaktantárgy kapcsolható tartalmait. A magyar és az egyetemes történelem arányai megfelelnek a NAT-ban és a kerettantervekben foglalt követelményeknek.

A tankönyv a kronologikus történelemtanítás alapján nagyobb korszakok és egységek mentén szervezi meg a tananyagot. A tankönyv a hatályos kerettanterv figyelembevételével a történelem átfogó megismertetésére törekszik, a hagyományos politikatörténet mellett hangsúlyt fektet a szaktárgy egyéb fontos területeire is (életmódtörténet, esztétikátörténet, kultúrtörténet stb.). Mindezt nem új lexikális tananyagként, hanem a megfelelő források (szöveg, ábra, kép) felhasználásával, a kompetenciák fejlesztésével kívánja megvalósítani. Közös törekvés volt, hogy tankönyvi keretek között mutassuk be a történelem sokszínűségét, és felkeltsük a diákok érdeklődését a múlt iránt.

A tankönyv a tudás felfedezésére ösztönöz, nyelvezete igényes, világos, a korosztály számára érthető, olvasható. A szerzők kerültk a bonyolult mondat szerkezeteket. Szakkifejezéseket, idegen szavakat csak a legszükségesebb esetekben használ a tankönyv, és ezek magyarázatát (idegen szavak esetében a kiejtését is) pontosan és érthetően megadja. A kiadvány végén fogalommagyarázó kislexikon található.

A tananyag szerkezete könnyen áttekinthető, a szöveges és a képi elemek komplex módon szolgálják az értő befogadást, ébren tartják az érdeklődést és további ismeretek szerzésére ösztönöznek. A fejezetek és a leckék terjedelme arányos, megfelel a feldolgozás és a taníthatóság követelményeinek:

I. A TÖRTÉNELEM KEZDETE;

II. HELLÁSZ FÖLDJÉN;

III. VÁROSTÓL A BIRODALOMIG – AZ ÓKORI RÓMA;

IV. A KÖZÉPKOR EZER ÉVE;

V. ÁRPÁD NÉPE.

A tankönyv módszertani törekvései

A fejezetek minden esetben két teljes oldalt lefedő fényképpel, nyitó oldalakkal indulnak, amelyekhez rövid, a figyelmet felkeltő szöveg kapcsolódik. Az áttekinthetőség és könnyebb kezelhetőség érdekében a leckék mindig új oldalon kezdődnek, és előttük bevezető, ráhangolódást segítő témafelvetés található. A leckékben a szélesebb hasábok tartalmazzák a megtanulandó tananyagot. A kiegészítések, érdekességek, forrásszövegek, a feladatok egy része a lap szélén kapott helyet, vizuálisan jól elkülönített módon, ahol szükséges alányomással, illetve piktogrammal megkülönböztetve. A forrásrészletekhez kérdések, feladatok kapcsolódnak, amelyek a feldolgozást segítik. A feldolgozás során, a feladatokon keresztül világossá válik a tanuló számára, hogy a különböző típusú források más-más jellegű kérdésekre adnak választ, illetve a különböző típusú történelmi források különböző jellegű elemzést és értékelést igényelnek. Utalás történik arra is, hogy a források nem mindig megbízhatók. A tankönyv szövege egyértelmű, világos és lényegre törő, tartalma megfelel a tankönyvekkel szemben támasztott etikai követelményeknek.

A tankönyv eszközszerkezete

- Fontosak a képi elemek, forrásszemelvények, illetve az ezekhez kapcsolódó kérdésfeltevés módja.
- Térképvázlatok, grafikonok, kérdések és feladatok rendszere, fejezetek végi összefoglaló, rendszerező kérdések, tananyagegységek végi összefoglaló vázlatok, kronológiai táblázat segíti az áttekinthetőséget, a rendszerezést.
- A tankönyvi művelődési anyag kiegészülve a kérdések, feladatok sorával elősegíti, hogy a tanulók további ismereteket szerezzenek önállóan vagy tanári irányítással olvasmányaikból, tömegkommunikációs eszközökből, képekből vagy az internetről, és tudják készségszinten használni a papíralapú és digitális ismerethordozókat.
- A tankönyv olyan készségeket fejleszt, amelyekkel megalapozható az iskola befejezése utáni tanulás. A tanuló négy év fejlesztése során megtanulja, hogyan tud információkat gyűjteni könyvtárban, múzeumokban és az olvasmányai alapján. A kutatómunkára buzdító, *Nézz utána a könyvtárban vagy az interneten...!* típusú feladatok a korábbi gyakorlatnak megfelelően meghatározott honlapokat, internetes címeket kínálnak.
- A rendeletben előírt képi arány, ábrákhoz kapcsolódó kérdések és feladatok aránya, a fejezetközi kérdések strukturáltsága, a mondatok hossza, az új szakkifejezések aránya és magyarázatuk mélysége megfelelő, maximálisan elegendő a rendeletben előírtaknak és a kerettantervi követelményeknek.
- A tankönyvi leckékhez készült digitális tananyagok az Okosportálon érhetők el.

A munkafüzet

A munkafüzet a tankönyvi leckék beosztása alapján épül fel. Az alkotók szándéka szerint a feladatok nagy részét tanórán, gyakorló vagy összefoglaló órákon oldanák meg a tanulók, de a kiadvány emellett otthoni tanulás során, egyfajta önellenőrzésként is jól használható. A feladatok többsége a leckék főszövege alapján megoldható, de vannak olyan feladatok, amelyekhez a kiegészítő részeket is el kell olvasni.

A munkafüzet célja, hogy a képességek és az önálló tevékenységformák fejlesztése révén a tanulók képesek legyenek önálló ismeretek megszerzésére, értelmezésére, ezek alapján önálló vélemény kialakítására, a vitakultúra elsajátítására, az új ismeretekből történő következtetések leszűrésére. Ezáltal a kompetenciafejlesztés mindvégig meghatározó szerepet kap.

A munkafüzet tananyag feldolgozási módszereiben az ismeretközlés, a kooperatív tanulási módszerek, önálló és csoportmunka, és a gondolkodtató kérdések állnak a középpontban. A feladatok ösztönzik a tanulói aktivitást, az önálló ismeretszerzést, a tanultak új szempontok szerint történő átgondolását. Az életkori sajátosságoknak megfelelő gondolkodást fejlesztő feladatok jellemzik a kötetet.

A munkafüzetben sokféle feladat található; ahogy a diákoknak szóló bevezető is említi: „...segítségével kereshetsz kakukktojást, fejthetsz keresztrejtvényt, betűrejtvényt, és hiányos szövegek tartalmát teheted olvashatóvá. Összekevert betűk között kell majd értelmes szavakat és neveket keresned, igaz–hamis állításokat kell megvizsgálnod, egymáshoz illő szavakat, kifejezéseket kell összekötnöd. Ha szeretsz színezní, rajzolni, erre is ad lehetőséget a munkafüzet.”

A munkafüzet alkotói a történelem megszerettetését néhol játékosabb feladat, néhol komolyabb feladat (például forráselemzés) alapján képzelik el.

